

Sritis ir tikslai:

- Atsimena vieną daiktą, klausydamas frazė arba sakinį, kuriuose yra įvairūs žinomi daiktavardžiai.
- Girdimojo garso /k/ tvirtinimas. Kuo dažniau klausyti garso /k/, pvz., „Duok, mesk, padėk“.

Veikla

Pirmą kartą jūsų prašė klausytis 16 savaitę, t.y., ką vaikas kalba ir nuspręsti, kuriuos žodžius jis sako spontaniškai. Jūs neabejotinai pastebėjote keletą šeimos narių vardų, taip pat, kad vaikas taria tokius žodžius „Ne“ ir „Op“. Taip pat ekspresyviojo žodyno lape, esančiame priede, jūsų prašė pažymėti, kokius žodžius vaikas taria.

Dabar atėjo metas nustatyti, kokius tiksliai žodžius jūsų vaikas supranta. Kad įsitikintume, jog vaikas tikrai supranta žodį, jis turi jį suvokti įvairiose situacijose. Nerašykite šio žodžio, jeigu vaikas jį žino tik pavienėse situacijose. Palaukite mėnesį, ir per tą laiką tą patį žodį mokykite skirtingais būdais kuo įvairesnėse situacijose.

- Naudokite ekspresyviojo žodyno sąrašą, esantį priede. Pastebėsite, kad lapas padalintas į keturias dalis: daiktavardžiai – pavadinimai; veiksmažodžiai – veiksmai ar atlikimai; būdvardžiai – apibūdinantieji žodžiai; ir įvairūs – socialiniai žodžiai ar žodžiai, kurie netinka prieš tai išvardintoms kategorijoms.

Baigę žodžių sąrašą, kurį vaikas žino, turėtumėte turėti apie 50% daiktavardžių ir maždaug 50% veiksmažodžių, būdvardžių ir kitų žodžių junginių.

Garso /k/ tvirtinimas:

Šis garsas yra esamojo laiko liepiamosios nuosakos veiksmažodžiuose, kurie baigiasi raide /k/, tokiuose žodžiuose kaip „**Duok, sėsk, mesk**“ ir t.t.

- „Garsų knygutės“ lape, kuriame yra pagamintas jūsų namelis, paslėpkite įvairiausių paveikslėlius, belskite į duris ir sakykite: „**Tuk, tuk, tuk, įsileisk vidun**“.

Data	Ką jūsų vaikas darė?

Sritis ir tikslai:

- Atskiria asmeninius įvardžius „Tau“ ir „Man“.
- Pasyvūs žodynas iki 21–35 žodžių.
- Tema: „Pabusk, apsirenk ir valgyk pusryčius“.

Veikla

Naudoja įvardžius

Dabar jūsų vaikui gerai žinomi šeimos narių vardai. Jis greičiausiai jau porą mėnesių atpažįsta žodžius „Mama“, „Tėtis“ ir bet kurį kitą šeimos nario vardą. Atėjo laikas parodyti vaikui įvardžius „Tau“ ir „Man“. Tokios frazės kaip „Šitas Jonui“ ir „Šitas mamai“ turi būti pakeista į „**Šitas tau**“ ir „**Šitas man**“. 16 savaitę jums buvo pasakyta, kad reikia visada eiti į priekį ir nenaudoti tų pačių žodžių. Visada vaiką veskite į kitą etapą, tarkite kitą žodį, naudokite kitą koncepciją. Nepamirškite pasakyti savo šeimos nariams pakeisti šiuos du įvardžius. Kita dažna frazė, kurią galite kasdien naudoti, yra: vietoj frazės „Duok mamai“, sakykite „**Duok man**“.

Plečiamas žodynas: savaitės temos

- Kitas penkiolika savaitių ketinama plėsti kasdieninę veiklą, vaiką mokyti visą savaitę, siekiant sutelkti dėmesį į specifinį žodyną. Šios savaitės tema yra apie rytinę dieną: atsikelti, apsirengti ir pusryčiauti.
- Planuojami žodžiai ir frazės:
 - Laikas keltis. **Pakeiskime tavo kelnes. Nusiimk. Užsidėk. Paklokime lovą.**
 - Lova, pižamos, sauskelnės, šlapias, purvinas, rytas.
 - Laikas apsirengti. Pirmiausia tavo kelnės. Dabar marškiniai. Apsiauk batus, bet pirma apsimauk kojines.
 - Šortai, kojinės, kelnės, marškiniai, batai.
 - Pusryčiai. Paduodu lėkštę ir sėsk į kėdę. Pilk pieną. Brrr! Šalta. Valgyk šaukštu.
 - Įdėk duoną į skrudintuvą, pastumk ją žemyn. Atsargiai, karšta! Dabar sviestą, jis tirpsta.
 - Košė, skrudinta duona, pienas, sultys, dubuo, šaukštas, karšta, tirpsta, šalta, traškus, aukšta kėdė, pusryčiai, nieko nebėra.
 - Viskas baigta. Šok žemyn, plauk rankas ir veidą. Įsivalyk dantis, susišukuok plaukus.
 - Skalavimo mašina, dantų pasta, dantų šepetėlis, šukos, valyti, plauti.

Data	Ką Jūsų vaikas darė?

Sritis ir tikslai:

- Spontaniškai naudoja mažiausiai septynis žodžius.
- Paskatintas pavadina kūno dalis.

Veikla

Spontaniškumas, palyginant su pamėgdžiojimu arba pavėluotu mėgdžiojimu

- 17 savaitę surašėte, ką vaikas taria spontaniškai. Šią savaitę ypatingai atkreipkite dėmesį į viską, ką jūsų vaikas sako spontaniškai ir patikrinkite, kad turi mažiausiai septynis žodžius (tikėkimės, ne visi jie daiktavardžiai ar pavadinimai). Kai klausotės vaiko, ir jei jis pats pasako žodį ir niekas kitas to nepasakė prieš jį, tai laikoma **spontanišku**. Tas žodis yra vaiko atmintyje ir gali jį naudoti, kada nori. Tačiau, jei kas nors pasakė žodį prieš vaikui jį pasakant, tai jo naudojimas būtų laikomas **pamėgdžiojimu** ir nevadinamas spontanišku. Jei kas nors per tą pačią veiklą ar sąveiką pasakė žodį prieš vaikui jį pasakant, tai vadinama **pavėluotu pamėgdžiojimu**, ir taip pat nelaikomas spontanišku.

Pavadina kūno dalis

Įvairiais būdais **galite duoti vaikui pavyzdį** spontaniškai pasakyti žodžius. Jei klausiate: „Kas tai?“, tai nėra geriausias būdas. Tokiu atveju jūs greičiau tikrinate, o ne žaidžiate. Ant savęs galite parodyti įvairias kūno dalis ir kalbėti: „**Čia yra mano smakras**“, „**Čia yra mano alkūnė**“ ir t.t. Naudokite kūno dalis, kai vaiką specialiai jų nemokote. Po to, kai parodėte kalbos pavyzdį, duokite vaikui suprasti, kad atėjo jo eilė. „Čia **yra** mano koja, o čia **yra** tavo ____“. Stabtelkite ir palaukite, kol vaikas pavadinys kūno dalį, į kurią rodote. Jeigu vaikas žodį žino, tai jis jį pasakys spontaniškai.

- Kitas žaidimas, kurį galite žaisti, yra „Žmogus-bulvė“ ir visos jo dalys. Padėkite ant žemės visas dalis ir tarkite: „Mano bulvei reikia skrybėlės“. Nurodykite vaikui, daryti tą patį sakydami, „Tavo bulvei reikia ____“. Jeigu jis pasirenka kitą dalį ir nepasako žodžio, tai parodykite tai dar kartą, kad jis suprastų. Visas dalis sudėkite į indą su dangčiu, jei nepavyksta. Tada parodykite ant bulvės, kurioje vietoje ta dalis dedasi, ir sakykite: „Man reikia rankos“. Paprašykite vaiko parodyti, kur jis ant bulvės nori padėti tą dalį ir sakykite: „Tau reikia ____“. Palaukite, kol jūsų vaikas pasakys žodį, jei manote, kad jį žino. Jeigu yra dalis, kurios dar nemokėte, tai tada įvardinkite ją, atidarykite indą ir leiskite vaikui ją ištraukti. Tęskite tol, kol abi bulvės bus užbaigtos

Data	Ką Jūsų vaikas darė?

Sritis ir tikslai:

- Įtraukia garsą /b/ į žinomus žodžius ir frazes.
- Veiklos idėjoms naudojama „Kalbos garsai“ iš 7–8 p.
- Žr. www.cochlear.com/intl/rehabilitation

Veikla

Žinomas žodynas

Šios savaitės kalbos tikslo svarbiausias aspektas yra nustatyti, kokius žodžius vaikas žino, kuriuose yra garsas /b/. Šią fonemą galime rasti žodžių pradžioje, pavyzdžiui, „Batai“, ar žodžių viduryje, pavyzdžiui, „Labas“. Taip pat galite rasti ir žodžio pradžioje („Bitė“ ar „Burbulai“).

Peržvelgkite vaiko impresyviojo ir ekspresyviojo žodyno sąrašą ir suraskite visus žodžius, kuriuose yra fonema /b/. Šią savaitę klausykitės spontaniškos vaiko kalbos ir pastebėkite, ar garsą /b/ taria teisingai. Jūs taip pat galite suorganizuoti veiklas, naudojant šią fonemą. Stenkitės, kad šios veiklos atrodytų vaikui kuo natūralesnės, kad neatrodytų kaip patikrinimas.

Galima veikla

- Žaidimas „Mažylis“: buteliukas, burbulai, batai, barškutis, balionas ir kt.
- Kortų žaidimas „Eik žuvaut“. Pasigaminkite korteles su paveikslėliais (kiekvienam žodžiui – po dvi kortas), kuriuose yra garsas /b/. Jas išdalinkite 3–4 žmonėms po 7 kortas. Žaidimo tikslas – ieškoti vienodų paveikslėlių poras. Iš eilės kiekvienas paklaus: „Mama, ar turi „buteliuką?““. „Taip, turiu „buteliuką?““. Štai tau. Dabar turi pora vienodų. Arba „Ne, neturiu „buteliuko?““ Eik žuvaut!“ (ir tas žaidejas turi pasiimti dar vieną kortą). Pabaigoje suskaičiuojame poras. Kas turi daugiausiai porų, tas ir laimi.
- Taip pat kortas galima paslėpti namuose ir klausti tos pačios klausimus, kol surasime kortas.

Data	Ką Jūsų vaikas darė?

2. Audioverbalinės (AV) priemonės ir strategijos

- Kalbos vystymas per klausą frazės lygmenyje.
- Mokymas per tikrą gyvenimišką patirtį.

3. Savaitės pasaka: Moira Kemp and Mathew Price „Drabužiai“.

The Five Mile Press, Balwyn, Victoria, 1991.

- Tai knygelė su atverčiamais langeliais apie mergaitę, kuri ieško drabužių, kad galėtų apsirengti ir eiti į lauką žaisti. Po kiekvienu drabužiu yra gyvūnas, kuris pralinksmina vaiką, kai reikia atversti langelius. Ši knygą padės jums apibrėžti žodyną apie kasdieninės veiklos tikslus iš „Kalbos suvokimo“ skilties.
- Jūs galite pavaizduoti šią pasaką, naudojant vaiko drabužius ir žaislus. Jūsų vaikas gali būti knygos personažas, kuris ieško savo drabužių. Po to, kai vaikas atranda visus drabužius, gali eiti į lauką ir žaisti.
- Aprenkite lėlę ar meškiuką savo vaiko drabužiais ir parodykite jam. Jis greičiausiai norės nurengti lėlę, ir tuo metu, kai tai darys, jūs galite įvardinti kiekvieną drabužį ir sakyti frazę: „Nuimk ____“.

4. Savaitės daina: „Aš sukuosi“

Žodžiai: „Aš sukuosi ratuku, ratuku, ratuku. Sukis su manim kartu, su manim kartu“.

- Susikabinkite su vaiku rankomis ir sukietės ratu, kol dainuojate dainelę. Didinkite ratą, įtraukdami kuo daugiau šeimos narių, ir vėl dainuokite dainelę, vis keisdami sukimosi puses. Kai dainuojate eilutės žodžius „Ratuku“ ir „Su manim kartu“ padarykite pauzę, kad kiti šeimos nariai, o vėliau ir vaikas galėtų užbaigti dainelės žodžius. (*Smagiau, jei pabaigoje visi krenta ant grindų. Tada visi vėl atsistos („Atsistok!!“), ir vaikas gali tęsti tardamas: „Dar! Dainuojam dar kartą!“*.)
- Jeigu namuose nėra kitų šeimos narių, naudokite lėles ar kitus gyvūnus, kurie padarys ratelį didesnį.
- Atminkite, kad kuo didesnis ratas, tuo vaikui smagiau bus vaikščioti ratu susikabinus rankomis.

★ **Patarimas.** Sukurkite knygelę apie normalią vaiko patirtį, pavyzdžiui, lanko giminių, kaimynus, eina į bažnyčią, perka parduotuvėse.

